

เรียนรู้ ปกป้อง ให้เกียรติ เสริมพลัง

สถานการณ์ของการสอนเพศวิถีศึกษารอบด้าน
ในเอเชียและแปซิฟิก: สรุปผลการทบทวน พ.ศ. 2563

© UNFPA Thailand

เอกสารข้อเท็จจริงฉบับนี้จัดทำขึ้นจากข้อค้นพบในการทบทวนระดับภูมิภาคเกี่ยวกับสถานการณ์ของการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษารอบด้านในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก โดยเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) องค์กรเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และสหพันธ์วางแผนครอบครัวระหว่างประเทศ (IPPF) ใน พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญและแบบสำรวจเยาวชนทางออนไลน์

ดูรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง [คลิกที่นี่](#)

เหตุใดจึงต้องสอนเพศวิถีศึกษา เป็นวิชาบังคับและเอกเทศ

- การสอนเพศวิถีศึกษาเป็นวิชาเลือก การศึกษาตามอัธยาศัย หรือ วิชานอกหลักสูตร อาจทำให้เยาวชนจำนวนมากพลาดโอกาสเรียนรู้เรื่องเพศวิถี
- การบูรณาการเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษาเข้ากับวิชาอื่น อาจเป็นการจำกัดคุณภาพและประสิทธิภาพรวมทั้งลดทอนความสำคัญโดยรวมของวิชาเพศวิถีศึกษาเมื่อเทียบกับการเป็นวิชาเอกเทศ¹

การสอนเพศวิถีศึกษาใน เอเชียและแปซิฟิกเป็นอย่างไร

กว่าครึ่งหนึ่งของประเทศที่ทำการสำรวจ
มีการสอนเพศวิถีศึกษาเป็นวิชาบังคับ
แต่ก็มักถูกรวมเข้ากับวิชาอื่นด้วยเช่นกัน

ประเทศที่รายงานว่าสอนเพศวิถีศึกษา
เป็นวิชาบังคับจำแนกตามระดับการศึกษา

57%

วิชาบังคับ
ในระดับประถมศึกษา

(16 จาก 28 ประเทศ)

54%

วิชาบังคับ
ในระดับมัธยมศึกษา

(15 จาก 28 ประเทศ)

ที่มา: แบบสอบถาม ศธ.

¹ Keogh, S. C. et al. (2018) 'Challenges to implementing national comprehensive sexuality education curricula in low- and middle-income countries: Case studies of Ghana, Kenya, Peru and Guatemala'. doi: 10.1371/journal.pone.0200513

ประเทศที่รายงานว่าบูรณาการเพศวิถีศึกษาเข้ากับวิชาอื่น ๆ หรือสอนเป็นวิชาเพศวิถีศึกษาเอกเทศหรือสุขศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับประถมศึกษา
(28 ประเทศที่ทำการสำรวจ)

25%
เอกเทศ
(7 ประเทศ)

57%
บูรณาการ
(16 ประเทศ)

ระดับมัธยมศึกษา
(28 ประเทศที่ทำการสำรวจ)

21%
เอกเทศ
(6 ประเทศ)

68%
บูรณาการ
(19 ประเทศ)

ที่มา: แบบสอบถาม ศธ.

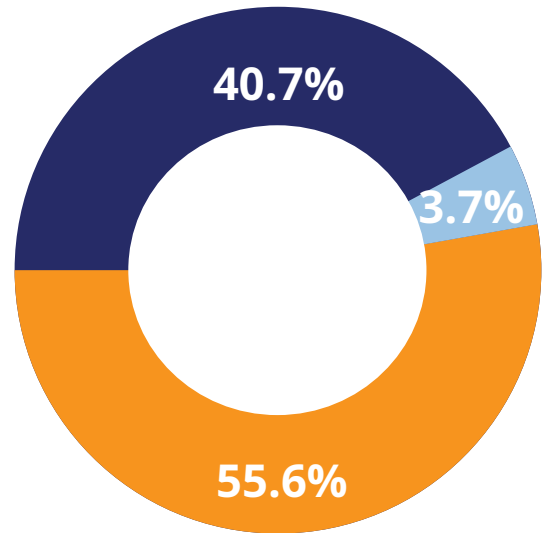
เหตุใดจึงต้องสอนเพศวิถีศึกษาตั้งแต่ปฐมวัย

- เพื่อหล่อหลอมให้เด็กมีความเชื่อและพฤติกรรมที่จะช่วยให้เด็กสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพและสัมพันธภาพเชิงบวกได้
- เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันว่าเพศวิถีศึกษาเข้าถึงเด็กได้เร็วพอก่อนที่พวกเขาจะเข้าสู่ช่วงแห่งพัฒนาการสำคัญต่าง ๆ ในชีวิต²

การสอนเพศวิถีศึกษาเริ่มในชั้นปีใดในเอเชียและแปซิฟิก

12 ใน 27 ประเทศ ไม่สอนเรื่องเพศวิถีศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย

ชั้นปีที่เริ่มสอนเพศวิถีศึกษา

• อนุบาลและเกรด 11
• เกรด 2-6 1
• เกรด 1-6 1
(27 ประเทศที่ทำการสำรวจ)

ที่มา: แบบสอบถาม ศธ.

จากผู้ตอบแบบสำรวจเยาวชนทางออนไลน์ 1,432 คน

44%
เด็กผู้หญิง

45%
เด็กผู้ชาย

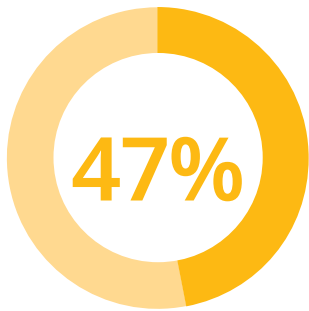
ไม่มีข้อมูลมากพอเกี่ยวกับการมีประจำเดือนหรือฝันเปียกก่อนมีประสบการณ์ครั้งแรก

² UNESCO et al. (2018) *International technical guidance on sexuality education*. 2nd edn.

ความพึงพอใจในการเรียนเพศวิถีศึกษาต่ำที่สุดในหมู่ผู้ตอบแบบสำรวจเยาวชนทางออนไลน์ที่ไม่ได้เรียนเพศวิถีศึกษาในเวลาที่เหมาะสม

สัดส่วนของเยาวชนที่พึงพอใจมากหรือค่อนข้างพึงพอใจกับการเรียนเพศวิถีศึกษา จำแนกตามเวลา

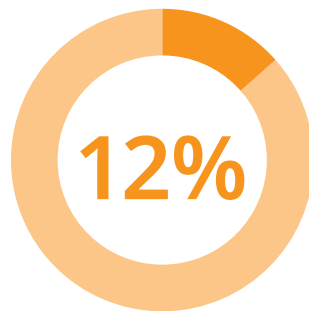
เรียนเพศวิถีศึกษาเร็ว

ได้รับ

ข้อมูลเพียงพอเกี่ยวกับการมีประจำเดือนหรือฝันเปียกก่อนมีประสบการณ์ครั้งแรก

เรียนเพศวิถีศึกษาช้า

ไม่ได้รับ

ข้อมูลเพียงพอเกี่ยวกับการมีประจำเดือนหรือฝันเปียกก่อนมีประสบการณ์ครั้งแรก

ที่มา: แบบสอบถาม ศธ.

หลายคนคิดว่าการสอนเพศศึกษาแก่เด็กเป็นเรื่องเร็วเกินไป แต่ฉันคิดว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะนี่คือความเป็นจริงในชีวิตที่เด็กต้องเผชิญ เช่น การมีประจำเดือนของเด็กผู้หญิง เด็กควรได้รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับร่างกายของตัวเอง แทนที่จะปล่อยให้พวกเขาารู้สึกสับสนในสิ่งที่เกิดขึ้น

(หญิงอายุ 21 ปี, อินโดนีเซีย)

ฉันต้องการให้วิชาเพศวิถีศึกษาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสัญญาณ หรืออาการของวัยเจริญพันธุ์ แทนที่จะต้องเรียนรู้และรู้สึกกลัวไปพร้อม ๆ กัน

(หญิงอายุ 21 ปี, อินโดนีเซีย)

'ครอบคลุมรอบด้าน' หมายถึงอะไร ในบริบทของเพศวิถีศึกษา

'ครอบคลุมรอบด้าน' หมายถึงความกว้างและความลึกของหัวข้อและเนื้อหาที่ผู้เรียนได้รับอย่างต่อเนื่องตลอดการศึกษาของพวกเขา มากกว่าจะเป็นเพียงบทเรียนเดียว หรือเป็นเนื้อหาที่สอดแทรกอยู่ในวิชาอื่น

หัวข้อสำคัญที่ควรบรรจุอยู่ในวิชาเพศวิถีศึกษา มีอะไรบ้าง

- สัมพันธภาพ
- ค่านิยม สิทธิ วัฒนธรรม และเพศวิถี
- ความเข้าใจเรื่องเพศสภาพ
- ความรุนแรง และการดูแลตนเองให้ปลอดภัย
- ทักษะเพื่อสุขภาพและสุขภาวะ
- ร่างกายและพัฒนาการของมนุษย์
- เพศวิถีและพฤติกรรมทางเพศ
- สุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์

ที่มา: แนวปฏิบัติสากลทางวิชาการเรื่องเพศวิถีศึกษา³

³ UNESCO et al. (2018) *International technical guidance on sexuality education*.

หัวข้อเพศวิถีศึกษาที่สอนกัน โดยทั่วไปในเอเชียและแปซิฟิก จากความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กระทรวงศึกษาธิการ

ไม่มีประเทศใดในเอเชียและแปซิฟิกที่ครอบคลุม
แนวคิดทั้งแปดประการตามที่ระบุไว้ใน แนวปฏิบัติสากล
ทางวิชาการเรื่องเพศวิถีศึกษา

ที่มา: แบบสอบถาม ศธ.

หัวข้อที่มีการสอนโดยทั่วไป

ระดับประถมศึกษา

มีรายงานว่า หลักสูตรประถมศึกษาครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ ภัยเจริญพันธุ์ เอชไอวีและเอดส์/โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ความรักและความสัมพันธ์ เพศสภาวะและบรรทัดฐานทางเพศ และการล่วงละเมิด/ความรุนแรงทางเพศ

ระดับมัธยมศึกษา

มีการสอนเกี่ยวกับภัยเจริญพันธุ์ เอชไอวีและเอดส์/โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการล่วงละเมิด/ความรุนแรงทางเพศ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตลอดจนถึงมัธยมศึกษา นอกจากนี้ หลาย ๆ ประเทศยังได้นำหัวข้ออื่น ๆ เช่น การตั้งครภ์ การคลอด การคุมกำเนิด และการแต่งงานมาสอนเพิ่มเติมในระดับมัธยมศึกษาอีกด้วย

ที่มา: แบบสอบถาม ศธ.

นอกจากกายวิภาคของ
ระบบสืบพันธุ์แล้วก็ไม่มี
การสอนเรื่อง อื่นใดเกี่ยวกับสุขภาพ
ทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์
ในโรงเรียน

(หญิงอายุ 24 ปี, พม่า)

ฉันต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม
เรื่องความสัมพันธ์ส่วนบุคคล
การทำความเข้าใจและให้เกียรติ
ค่านิยมของผู้อื่น รวมทั้งไม่บังคับให้
ผู้อื่นมีค่านิยมเดียวกับเรา
ซึ่งเป็นเรื่องของ
ความสมัครใจมากกว่า

(หญิงอายุ 21 ปี, อินโดนีเซีย)

7 หัวข้อสำคัญที่เยาวชนไม่ได้เรียน แต่ต้องการเรียนในโรงเรียน

1

รสนิยมทางเพศ อัตลักษณ์ และการแสดงออกทางเพศ

2

ความเท่าเทียมระหว่างเพศ บรรทัดฐานเชิงเพศสภาวะ

3

การล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรง การข่มขู่คุกคาม

4

การคุมกำเนิด

5

การมีประจำเดือน

6

การแต่งงาน สัมพันธภาพ ครอบครัว

7

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (ไม่รวม เอชไอวี/เอดส์)

หลักสูตรเพศวิถีศึกษามีความครอบคลุมเพียงใด ในแง่ของหัวข้อที่สอน^{4,5}

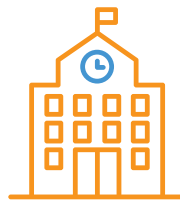
ประเทศที่รายงานว่าหลักสูตรแห่งชาติมีความ 'ครอบคลุมรอบด้าน' จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

48%

ระดับ
ประถมศึกษา

(13 จาก 27 ประเทศ)

59%

ระดับ
มัธยมศึกษา

(16 จาก 27 ประเทศ)

เทียบกับ

ผู้เชี่ยวชาญที่รายงานว่าหลักสูตรแห่งชาติของตนมีความ 'ครอบคลุมรอบด้าน'

22%

ระดับ
ประถมศึกษา

(9 จาก 41 ประเทศ)

37%

ระดับ
มัธยมศึกษา

(16 จาก 43 ประเทศ)

ลงมือปฏิบัติ

- สอนเพศวิถีศึกษาเป็นวิชาบังคับและวิชาเอกในโรงเรียน
- เด็กควรได้เรียนเพศวิถีศึกษาที่เหมาะสมกับวัยตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาตอนต้น รวมทั้งก่อนเข้าสู่วัยรุ่นและมีกิจกรรมทางเพศ และควรเรียนรู้ต่อเนื่องไปตลอดช่วงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่⁶
- สอนแนวคิดหลักทั้งแปดประการตาม *แนวปฏิบัติสากลทางวิชาการ เรื่องเพศวิถีศึกษา* ในเชิงลึกและเหมาะสมกับวัยทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะและจูงใจให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับค่านิยม ทศนคติ และบรรทัดฐานทางเพศวิถีเป็นอันดับแรก ก่อนเข้าสู่การเรียนรู้ข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง ตลอดจนความรู้และทักษะต่าง ๆ

เนื้อหาของเพศวิถีศึกษาที่สอน
เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ยังไม่ปะติดปะต่อกัน
การบรรยายครั้งเดียว
โดยวิทยากรรับเชิญจากภายนอก
ซึ่งปกติจะจัดให้กับนักเรียน
กลุ่มใหญ่ ๆ ฟัง ดูจะเป็น
แนวทางที่พบเห็นบ่อยที่สุด

(การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของเงินจาก
องค์การสหประชาชาติและองค์การภาคประชาสังคม)

⁴ 'ความครอบคลุมรอบด้าน' มักขึ้นอยู่กับมุมมองส่วนบุคคลหรือมาตรฐานของประเทศนั้น ๆ สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามบางคน จำนวนหัวข้อที่สอนและความกว้างของเนื้อหาไม่ได้เป็นสิ่งบ่งบอก 'ความครอบคลุมรอบด้าน'

⁵ หลังจากวิเคราะห์การสำรวจประเทศต่าง ๆ ได้มีการสำรวจเพิ่มเติมเพื่อให้ได้มุมมองของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสำรวจทางออนไลน์แบบเร่งด่วนมีจำนวน 43 คน จาก UNFPA, UNESCO, สมาคมสมาชิกของ IPPF, องค์การภาคประชาสังคมอื่น ๆ และที่ปรึกษาอิสระ

⁶ UNESCO. (2015) *Emerging evidence, lessons and practice in comprehensive sexuality education.*